

СЕКЦІЯ 8

ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

УДК 338.48:352.075

Голич Степан
студент групи ІППМ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Панухник Олена
доктор економічних наук, професор
завідувачка кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Stepan Holych
Student of the group ІППМ-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Olena Panukhnyk
Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ПРИРОДНО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ЯК ДРАЙВЕР РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

NATURE AND RECREATION RESOURCES AS A DRIVER OF THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES

Природно-рекреаційні ресурси є унікальним, стратегічно важливим активом територіальних громад, що мають потужний потенціал стимулювати їх сталий розвиток, зміцнювати місцеву економіку та формувати якісний соціальний капітал. В умовах децентралізації влади та переорієнтації на локальне самоврядування громади отримують ширші можливості для ефективного використання цих ресурсів, гармонійно поєднуючи економічну, соціальну та екологічну компоненту у свої стратегії розвитку.

Ефективне управління природно-рекреаційними ресурсами передбачає комплексний підхід, що враховує збереження екосистем, модернізацію інфраструктури та створення доданої вартості для громад. Наприклад, розвиток зеленого туризму, водолікувальних курортів, створення еко-парків або інтегрованих рекреаційних зон може стати пріоритетним чинником залучення інвестицій, створення нових робочих місць та підвищення рівня життя місцевого населення.

У сучасних умовах формування територіальних громад розвиток туризму відіграє вирішальну роль у стабілізації економіки населених пунктів, забезпеченні зайнятості населення громад, їх виходу з соціально-економічної кризи, забезпеченні демографічної стабільності. Водночас правильне та ефективне використання туристичних ресурсів територіальних громад дає змогу зацікавити та привернути увагу як туристів, так і інвесторів до певних територій, що, своєю чергою, забезпечує поступ громади й країни загалом [1].

У такому контексті особливу увагу слід приділити інтеграції рекреаційного потенціалу у стратегії росту самих громад. Успішні практики свідчать, що взаємодія між органами місцевого самоврядування, підприємцями та громадськістю є ключовою умовою реалізації проєктів у цій сфері. Наприклад, у громадах із багатими природними ресурсами доцільно створювати місцеві фонди розвитку, які фінансуватимуть інноваційні екологічні проєкти.

З огляду на такий аспект, доцільно виокремити основні проблеми розвитку туристичної привабливості територіальних громад, що потребують вирішення шляхом стратегічного планування, застосування цифрових інструментів чи залучення інвестицій, зокрема це [2]:

- незадовільний або скоріше взагалі відсутній рівень координаційної роботи з туризму у громаді;
- недостатній рівень реклами та популяризації територіальних громад;
- низька специфіка послуг індустрії громадського туризму (громадське харчування, відпочинок, проживання, розваги, транспорт та інше);
- незадовільний рівень туристичної інфраструктури в громаді (вказівники на пам'ятки, зупинки для туристів, під'їзди та інші складові);
- незадовільний зовнішній, естетичний вигляд історичних об'єктів;

- короткочасне перебування (транзит) туристів у громадській сфері;
- незадовільний рівень участі громади у виставкових заходах та презентаціях (регіональних та всеукраїнських);
- відсутність якісної фото- та відеопродукції для громади;
- відсутність бачення перспектив та напрямків розвитку туризму в громаді;
- відсутність узгодженості дій між організаторами та графіки заходів тощо.

Сучасні цифрові технології відкривають нові можливості для територіальних громад. Використання цифрових платформ для інтерактивних карт, систем онлайн-бронювання, віртуальних турів, а також для популяризації туристичних об'єктів дозволяє зробити громади доступнішими для відвідувачів та інвесторів. Цифровізація також сприяє прозорості управління ресурсами і підвищує ефективність використання фінансового та людського капіталу (табл. 1).

Таблиця 1

Сфери впливу природно-рекреаційних ресурсів на розвиток територіальних громад для зміцнення місцевої економіки

Сфера впливу	Можливості	Результати для громад
Економічна	Залучення туристів, створення нових робочих місць, розвиток підприємництва.	Зростання місцевих доходів, зменшення рівня безробіття.
Соціальна	Підвищення якості життя через доступ до рекреації, розвиток локальних культурних ініціатив.	Соціальна згуртованість, покращення демографічної ситуації.
Екологічна	Охорона природних ресурсів, розвиток екотуризму.	Збереження біорізноманіття, мінімізація впливу на екосистеми.

Примітка: самостійно сформовано

Відтак, природно-рекреаційні ресурси є не лише потужним активом, але й стратегічним інструментом для досягнення сталого розвитку територіальних громад. Їх ефективне використання потребує інноваційних підходів, цифрових рішень та інтеграції у локальні стратегії росту. Завдяки міжсекторній співпраці, комплексному плануванню та прозорому управлінню громади можуть максимально ефективно реалізувати свої можливості, забезпечивши довгострокову стійкість та стабільність економіки, суспільства й екології.

Перелік використаних джерел:

1. Барвінок Н. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу і туристичної інфраструктури Гайворонської та Завалівської територіальних громад Кіровоградської області. *Економічні горизонти*. 2023. № 2 (24), С. 4-20. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(24\).2023.281149](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(24).2023.281149)
2. Гуцал Л.А., Шоробура І.М. Формування туристичної привабливості територіальних громад в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2356/2277>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-47>

УДК 332.146 (477)

Яворський Андрій

аспірант кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Andrii Yavorskyi

Postgraduate Student of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

МАЙБУТНЄ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ: РОЗУМНІ ТЕРИТОРІЇ

FUTURE OF COMPETITIVENESS: SMART TERRITORIES

Під розумними територіями будемо розуміти регіони, охоплені концепцією смарт-спеціалізації, яка забезпечує їм сталий поступальний розвиток, чітку спеціалізацію та мобілізацію всього потенціалу регіону для впровадження інноваційних рішень, що дозволить збудувати або відновити та розвинути сильні сторони регіону та забезпечити його конкурентоспроможність. Ще у 2005 р Концепцію смарт-спеціалізації територій «Знання для розвитку» розробила рада дослідників ЄС.